

ROZALIE HIRS

EEN PORTRET

Music Center
The Netherlands

INHOUD

Biografie.....	3
Tussen klank en kristal.....	6
Composities.....	10
Publicaties over muziek	12
Publicaties over de componist	13
Perscitaten	14
Compact disc	15
Music Examples	17

Copyright © 2010 by Music Center the Netherlands

Music Center the Netherlands is the resource and promotion center for the professional music world.

Its mission is to propagate and enhance the position of Dutch musical life, both nationally and internationally.

BIOGRAFIE

Rozalie Hirs is geboren in 1965 in Gouda.

Opleiding

Vanaf haar twaalfde studeerde Rozalie Hirs piano, vanaf haar zestiende zong ze in een folkband. Ze studeerde zang bij Gerda van Zelm (1992-1994) en compositie bij Diderik Wagenaar (1991-1994), Louis Andriessen (1994-1998) en Clarence Barlow (1997-1998) aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag. In 1999 vertrok ze met een Fulbright beurs naar New York voor de studie DMA bij Tristan Murail aan de Columbia Univer-

sity. Ze promoveerde (Doctor of Musical Arts, 2007) aldaar met het essay "On Murail's Le lac" en de compositie *Platonic ID* een opdrachtwerk voor het Asko Ensemble. Voor haar proefschrift ontving ze een onderzoeksbeurs van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Daarnaast volgde Rozalie Hirs de volgende zomercursussen: "International Dance Course For Young Choreographers and Composers" (Bretton Hall, Engeland, 1995), "masterclasses" bij Betsy Jolas aan het Conservatoire Américain (Fontainebleau, Frankrijk, 1998), "Compositon and Computer Music Course" aan het IRCAM (Parijs, Frankrijk, 2002) en "Kranichsteiner Musiktage" aan het Musikinstitut Darmstadt (Darmstadt, Duitsland, 2002).

Activiteiten

Gedurende het 2010/2011 academisch jaar is Rozalie Hirs gastdocent compositie aan de Guildhall School for music and Drama, Londen. Voor het 2005/06 academisch jaar ontwierp zij op uitnodiging van Joël Bons en het Nieuw Ensemble de cursus "OpenMusic and contemporary compositional techniques", waarvoor ze gastdocenten uitnodigde en lezingen en workshops gaf aan compositiestudenten van het Koninklijk Conservatorium en het Conservatorium van Amsterdam. Ze ontving hiervoor een beurs van de onderzoeksgroep

'Kunstpraktijk en artistieke ontwikkeling' (lektoraat: Marijke Hoogenboom) aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

Rozalie Hirs is ook dichtster. Ze publiceerde vier dichtbundels bij Querido, Amsterdam, te weten *Locus* (1998), *Logos* (2002), *Speling* (2005), *Geluksbrenger* (2008), en heeft sinds 1991 een vijftigtal poëziepublicaties in literaire tijdschriften en bloemlezingen op haar naam staan. Voor haar boekpublicaties ontving ze talrijke werkbeurzen van het Vlaams Fonds voor de Letteren. Op uitnodiging van Cees Nooteboom verbleef ze in het voorjaar van 2004 als Stipendiatin aan de Akademie der Künste, Berlin. In 2007, 2008 en 2009 gaf ze cursussen "Creatief schrijven" in het kader van Kunstwelten, Akademie der Künste, Berlin.

Zij geeft regelmatig performances met haar stem, eigen poëzie en elektronische of electro-akoestische soundtracks, sinds 2006 ook samen met musici uit de experimentele improvisatie, onder meer met Stevko Busch, Joost Buis, Tobias Klein, Robert van Heumen en Ned McGowan. Hiervoor ontving Hirs een beurs van het Alida Beekhuis Fonds/ Prins Bernhard Cultuur Fonds.

Composities

Belangrijke composities zijn onder meer: *Venus* (2010) voor slagwerksextet en elektronische klanken geschreven voor Slagwerkgroep Den Haag en het Holland Festival 2010. *Zenit* (2010) voor strijkkwartet, in première gebracht door het formalist quartet in REDCAT, Disney Hall, Los Angeles. *Roseherte* (2008) voor groot orkest en elektronische klanken, een opdrachtwerk van het Nederlands Radio Filharmonisch Orkest en onder leiding van Micha Hamel in première gebracht tijdens de Nederlandse Muziekdagen 2008. Opdrachtwerken voor het Asko/Schönberg Ensemble zijn: *Book of mirrors* (2001), een samenwerking met de experimentele filmmaker Joost Rekveld en uitgevoerd tijdens het Holland Festival 2001, en *Platonic ID* (2005), eveneens voor groot ensemble, in première gebracht in het Concertgebouw in 2005 en ook uitgevoerd in het Muziekgebouw aan't IJ, tijdens de Gaudeamus Muziekweek 2006 en het Toonzettersfestival 2008. Genoemde composities werden financieel ondersteund door het Fonds van de Podiumkunsten (voorheen Fonds voor de Scheppende Toonkunst), met uitzondering van *Venus* (2010) ondersteund door het Eduard van Beinum Fonds.

Het elektronische *Pulsars* (2007), gecomponeerd in opdracht van Café Sonore, VPRO Radio, en het tekststuk *In LA* (2003) zijn belangrijke voorbeelden in haar werk, die elektronische compositie combineren met tekst.

Publicaties

Rozalie Hirs was samen met Bob Gilmore co-redacteur van de publicatie "Contemporary compositional techniques and OpenMusic" (Parijs: Ircam/Delattour, 2009). Het boek bevat onder meer ook haar essays over het werk van Tristan Murail en spectrale compositie-technieken "On Tristan Murail's Le lac" en "Frequency-based compositional techniques in the music of Tristan Murail", de omvangrijkste essays die tot op heden over het werk van Murail in het Engels zijn verschenen. Het boek vloeide voort uit haar proefschrift voor Columbia University en de cursus "OpenMusic and contemporary compositional techniques" die zij in 2005/06 gaf aan het Conservatorium van Amsterdam.

Prijzen

In 2002 ontving Rozalie Hirs de 'Boris and Edna Rapoport Prize for composition' van Columbia University voor *Book of Mirrors* (2001). Haar elektroakoestische compositie *Pulsars* (2007) werd gekozen tot 'Recommended work' tijdens het elfde International Rostrum of Electroacoustic Music (IREM) in 2007. Haar orkestwerk *Roseherte* (2008) werd geselecteerd voor de 'Toonzetters prijs 2009' als één van de tien mooiste nieuwe werken van het voorafgaande jaar.

TUSSEN KLANK EN KRISTAL

op weg naar het binnenste van de muziek

Rozalie Hirs (Gouda, 1965) is componist en dichter – geen alledaagse combinatie, maar in haar geval een bijna vanzelfsprekende. Als componist paart zij analytische beschouwing aan een poëtische gevoeligheid voor klank en betekenis, en haar werk, van het statische, aardse *Sacro Monte* (1997) tot het recente *Roseherte* (2008), laat zich beluisteren als een combinatie van kristallijne structuren en een zinnelijke klankopvatting.

Hirs bracht een groot deel van haar jeugd door in Duitsland. Die ervaring heeft haar taalgevoeligheid al vroeg op scherp gezet. Tegelijkertijd heeft ze aan haar tweetaligheid een verregerende scepsis ten aanzien van de waarheid van taal overgehouden, ook waar het de taal van een muzikale stijl betreft.

Hoewel ze al sinds haar vroegste jeugd in de weer was met poëzie en muziek legde Hirs zich aanvankelijk toe op een studie chemische technologie en volgde ze pas na het behalen van de ingenieurstitel in 1990 haar hart naar het conservatorium; vanwege de bewonderde Louis Andriessen viel haar keuze op het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Op de vraag 'Wat wil je hier leren?' antwoordde ze tijdens haar toelatingsgesprek: 'Ik zou een eigen taal willen ontwikkelen.' Ze werd aangenomen en studeerde eerst bij Diderik Wagenaar en vervolgens bij Andriessen.

Twee leermeesters: Andriessen en Murail

Na haar studietijd aan het Koninklijk Conservatorium vertrok Hirs voor een periode van drie jaar naar Columbia University in New York om verder te studeren bij de Franse componist Tristan Murail; toen ze in 2007 de titel Doctor of Musical Arts behaalde, een promotie gebaseerd op het eigen creatieve werk, voegde ze daaraan een groot essay over Murail toe. Haar twee leermeesters, Andriessen en Murail, zijn op het eerste gehoor elkaars tegenpolen: Andriessen is de man van het grote gebaar, van scherpe lijnen en heldere structuren, terwijl Murail weelderige klanktapijten weeft, zacht van buiten maar aan de binnenkant van een mathematische strengheid, waarin timbre geldt als het belangrijkste organiserende principe. Zelf schetst Hirs dit contrast in grote lijnen als dat tussen classicisme en romantiek. Maar zij wijst er ook op

dat de twee in feite meer op elkaar lijken dan ze zelf graag zouden toegeven: beiden zijn zeer precies in hun werk, zeer serieus in de omgang met het vak, nooit tevreden met een resultaat, en beiden zijn zich bewust van de psychologische impact van muziek als een van de belangrijkste drijfveren binnen het creatieve proces.

Spectraal onderzoek

Hirs noemt het onderzoek naar de psychologie van muziek en de natuurkundige eigenschappen van klank als belangrijke inspiratiebronnen voor haar werk. Het kan beschouwd worden als een vorm van spectralisme, hoewel zij zelf de voorkeur geeft aan de benaming 'frequency-based composition'. Spectralisme is de benaming die doorgaans gebruikt wordt voor het werk van componisten als Murail en Grisey, die in de jaren 70 aan het IRCAM in Parijs geavanceerde computeranalyses van boventoonspectra maakten en de patronen die zulke berekeningen opleverden inzetten bij het schrijven van instrumentale muziek. Tegenwoordig worden dergelijke berekeningen uitgevoerd met nieuwe generatie software als OpenMusic. Het voornaamste argument voor de term frequency-based composition is dat niet alleen een empirisch verkregen spectrum van een klank, maar ook theoretische frequentiemodellen het uitgangspunt voor muziek kunnen vormen. In "Contemporary compositional techniques and OpenMusic", een essaybundel die in oktober 2009 onder haar co-redactie verscheen bij IRCAM, schrijft Hirs dat de benaming bovendien de associatie met een bepaalde Franse esthetica overstijgt. Waar het om gaat is dat kennis van de eigenschappen van geluid en van de psychoakoestische wetmatigheden van de waarneming een factor zijn binnen het creatieve proces.

Muzikale intuïtie

Als tegenwicht van deze theoretische insteek geeft Hirs ruim baan aan haar intuïtie – tegenover iedere berekening staat een op gehoor genomen beslissing. Ze noemt 'reflectie' de belangrijkste eigenschap voor een goed kunstenaar, en haar werkwijze wortelt dan ook in een voortdurende pendelbeweging tussen theorie en praktijk, tussen het model en het oor, tussen het uitzetten van lijnen en de paar passen achteruit die nodig zijn voor een gewogen

oordeel. Een goed voorbeeld van deze pendelbeweging biedt *Platonic ID* (2005-2006) voor klein ensemble dat door een vernuftige instrumentatie haast symfonische allure heeft gekregen. Dat effect bereikt Hirs door nauwgezet rekening te houden met elkaar versterkende boventonen, door de instrumenten op uitgeknipte manieren 'in elkaars akoestische ruimte te plaatsen'. *Platonic ID* is gebaseerd op de getalsverhoudingen die Plato in zijn Timaeus opvoert als elementen van de kosmos, getalsverhoudingen die tot klinken gebracht de harmonie der sferen vormen en waarvan een zwakke echo nagalmt in de ziel van de mens. In de luisterervaring van *Platonic ID* valt dit theoretische model hooguit te bespeuren in de prominentie van de consonante, 'platoonse' intervallen van het octaaf en de reine kwint – zoals een geraamte in grote lijnen de vorm van een lichaam bepaalt –, en overheerst de verleidelijkheid van de klankrijkdom die het heeft voortgebracht.

Muziek en poëzie

Hirs publiceerde gedichten in diverse literaire tijdschriften en bracht sinds 1998 bij Querido vier dichtbundels uit. In haar werk treedt onvermijdelijk overspraak op tussen de twee disciplines, al is ze van mening dat de geest eerder muzikaal is dan verbaal. De elementaire voorrang van klank over het woord is in overeenstemming met Hirs' visie op het evolutionaire schema waarin ons psychoakoestische vermogen zich heeft ontwikkeld: muziek staat in directe verbinding met allerlei preverbale levensprocessen, met het in-de-wereld-zijn, het lokaliseren van geluidsbronnen, het herkennen van een stem, het peilen van een emotie. Componeren is in haar optiek daarnaast arbeidsintensiever dan dichten, omdat de componist zijn bouwstenen al doende moet creëren.

Aan Hirs' dubbeltalent is bovendien een nieuw genre ontsproten, dat van de 'tekstcomposities' (Engels: 'text compositions'), die zij soms ook 'woordmuziek' noemt. Elektronische en akoestische geluiden en poëzie smelten hierin samen op een wijze die een nieuw type luisterhouding vergt, een aandachts-evenwicht tussen de betekenisdichtheid van de woorden en het associatieve niveau van de klank. Dat levert verrassende resultaten op, bijvoorbeeld in het geval van *In LA* (2003), gebaseerd op herinneringen van Louis Andriessen, waarin Hirs het fenomeen van het cocktailpartyeffect (het vermogen van de

hersenen om een afzonderlijke stem aan een geluidskluwen te onttrekken) gebruikt als metafoor voor de werking van het geheugen.

Roseherte

Over *Roseherte*, dat tijdens de Nederlandse Muziekdagen 2008 in première ging, zegt Hirs zelf dat het haar 'doorbraakstuk' is, dat ze daarin voor het eerst haar eigen terrein heeft gevonden. 'Alles staat op het spel, zo voelt het telkens weer als ik aan een nieuw stuk begin. Mijn werk is nauw verweven met mijn persoonlijke leven en heeft daardoor iets existentieels: in een nieuwe compositie word ik in zekere zin opnieuw geboren en bevestig ik mijn bestaansrecht.' *Roseherte* is een omvangrijk werk voor een orkest van 90 instrumentalisten en een, vanaf het podium bediende, flexibele geluidsband van elektronische geluiden die de orkestklank omhullen en reliëf geven. In haar toelichting schrijft ze dat *Roseherte* zijn naam ontleent aan 'het Middelnederlandse mythische dier dat leeft in de diepten van het hart.' In feite is de titel een samenstelling van twee Middelnederlandse woorden die 'roos' en 'hart' of 'hert' (Duits: 'Hirsch') betekenen, zodat de naam van het werk een spiegel vormt van de naam van de componist. Misschien is dat geen toeval: 'Kunst dwingt tot het steeds opnieuw op de kaart zetten van je eigen 'zelf', het herdefiniëren van de relatie tussen "ik" in "de wereld".' Zo tekent de pendelbeweging die het hart vormt van Hirs' compositieproces zich ook af in haar esthetische plaatsbepaling – want het domein van de kunst is geen eiland, maar een brug die de ervaring slaat tussen de luisteraar en de wereld.

Tekst: Joep Stapel, 2010

foto voorkant: Richard Ayres, 2008

COMPOSITIES UITGEGEVEN BIJ MCN/DONEMUS

KAMERMUZIEK

Zenit [noord] [oost] [zuid] [west]
(2010)
Tijdsduur: 20'
2vl vla vc

Venus [evening star] [invisible]
[morning star] (2010)
Tijdsduur: 22'
6 perc, electronic sounds

Source of blue (2005)
Tijdsduur: 4'
In: Red, white and blues, Dutch new
blues pieces, Vol. 2 (1996-2006)
pf

article 4 [map butterfly] (2004)
Tijdsduur: 10'
vl

article 1 to 3 [the] [aleph] [a] (2003)
Tijdsduur: 12'
pf

article 0 [transarctic buddha] (2000)
Tijdsduur: 8'
perc

Sacro Monte (1997)
Tijdsduur: 11'
fl cl h perc pf 2vl vla vc cb

ORKEST/GROOT ENSEMBLE

Roseherte (2008)
Tijdsduur: 16'
2fl fl(pic) 2ob ob(eh) 3cl 2fg fg(cfg) 4h 3trp
3trb tb timp 4perc cel pf hp MIDI-keyb/laptop
str(16.14.12.10.8.) electronic sounds

Little whale and the ice (2008)
Tijdsduur: 13'
3sax h 3trp 2trb trb-b pf cb

Platonic ID (2006)
Tijdsduur: 18'
pic fl cl cl-b(cl) pf4h 2vl 2vla 2vc cb

a-book-of-light (2003)
Tijdsduur: 17'
fl ob cl h trp pf perc vl vla vc cb electronic
sounds

Book of mirrors (2001)
Tijdsduur: 12'
work for film #23.2 by Joost Rekveld
fl ob cl fg h trp tb 2perc el.g hp pf 2vl 2vla 2vc
cb

VOCALE MUZIEK

article 5 [dolphin, curved time]
(2008)
Tijdsduur: 8'
sopr

DICHTBUNDELS

Geluksbrenger

Uitg. Querido, Amsterdam, 2008

ISBN 97 89021 435039

[Speling]

Uitg. Querido, Amsterdam, 2005

ISBN 90 214 6734 8

Logos

Uitg. Querido, Amsterdam, 2002

ISBN 90 214 6708 9

Locus

Uitg. Querido, Amsterdam, 1998

ISBN 90 214 6643 0

PUBLICATIES OVER MUZIEK

On Tristan Murail's Le lac

Doctor of Musical Arts dissertation, Columbia University, 2007

Reprinted in: *Contemporary Compositional techniques and OpenMusic* (R. Hirs, B. Gilmore, ed.), Paris: IRCAM/ Delatour, 2009 pp. 45-89

Frequency-based compositional techniques in the music of Tristan Murail

In: *Contemporary Compositional techniques and OpenMusic* (R. Hirs, B. Gilmore, ed.), Paris: IRCAM/ Delatour, 2009, pp. 93-196

PUBLICATIES OVER DE COMONIST

Componist op de voorgrond: Rozalie Hirs / Joep Stapel

In: *MCN website*, juni 2010

Rozalie Hirs toont de zachte glimmende huid van klanken in haar muziek en poëzie / Anthony Fiumara

In: *Trouw*, February 23, 2005

Dichtende componisten (1): Rozalie Hirs – 'Ik denk dat ik op een intuïtieve manier denk' / Els van Swol

In: *Mens en melodie*, 6/6 2004; p. 13-16

Aangehouden, ijle akkoorden / Michiel Cley

In: *Oorsprong*, Jrg. 1999; p. 38-41

PERSCITATEN

"At the other end of history came the world premiere of Rozalie Hirs' engrossing string quartet, "Zenit," played by the superb new L.A.-based Formalist Quartet. Everything I might say about Hirs' unsettled music I could also say the opposite. It is also quite settled. It forges ahead with tentative sounds and silences. It stops and starts yet flows. It has a hint of hard-hitting Dutch Minimalism, yet it offers a feast of radiant string harmonics, pulsating outside of rhythm."

Mark Swed: Gérard Grisey's spacetime epic receives its U.S. premiere at REDCAT LA Times review of CalArts new music festival: Les espaces acoustiques and beyond REDCAT, Los Angeles, United States, April 30 - May 1, 2010

The Los Angeles Times blog, Culture monster, 16:00, May 2, 2010, United States

"Hirs conjured for us an enchanting play of sound color, transforming the orchestra into one breathing and pulsating entity, in which [...] recurring motives received an everchanging illumination."

Thea Derks: Head-banging in Muziekgebouw

Internet review of Netherlands Music days festival, Muziekgebouw aan't IJ & Bimhuis, Amsterdam, Netherlands, 7-9 November, 2008

Radio 4 blog, November 10, 2008, Netherlands

"...my favorite piece of the afternoon was article 1 to 3 by Rozalie Hirs..."

"...her idiosyncratically titled suite (...) only hints at this Dutch composer's eccentric approach..."

"...I was totally fascinated, both by the intricacy of the music and how it brewed feelings of frustration inside me. It was like being chafed by a feather..."

Randy Nordschow: Miami: All keyed up

Internet review of ISCM Festival, Miami, United States, 2005

NewMusicBox, The American Music Center, June 9, 2005

"...Rozalie Hirs reveals the soft gleaming skin of sounds in her music and poetry..."

"...purified, as if washed clean - that is one way one might characterize the music of Rozalie Hirs..."

Anthony Fiumara: Rozalie Hirs toont de zachte glimmende huid van klanken in haar muziek en poëzie

Newspaper portrait

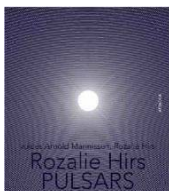
Trouw, February 23, 2005, Netherlands

COMPACT DISCS

PORTRET CD'S

Pulsars

Arnold Marinissen, Rozalie Hirs

Co-productie tussen
Muziek Centrum
Nederland en Attacca
records

* Attacca CD 210124,
Amsterdam, 2010

Platonic ID, article 0, article 1 to 3, article 4, Book of mirrors

'Platonic ID'

Asko Ensemble,
cond. Bas
Wiegers; Arnold
Marinissen per-
cussion; Dante

Oei, piano; Anna McMichael, violin;
Asko Ensemble, cond. Stefan Asbury

*Attacca 27107

Sacro Monte

'Sacro monte'

Ives Ensemble

*Present, NMClassics
95008, Donemus, Am-
sterdam, 1999

COMPILATIES

Blues CD

article 0

"Traces"

Johannes Fischer
(percussion)

Xenakis, Hirs, e.a.

[http://www.amazon.com/article-0-tra
sarctic-buddha/dp/B003H03YCG](http://www.amazon.com/article-0-tras-arctic-buddha/dp/B003H03YCG)

DIVERSEN

Red white & Blues

contains *Source of blue* (2005)

Marcel Worms,

pf

*Attacca CD 27103 &
27104, Amsterdam,
2007

In LA

Poetry music by Rozalie Hirs: In LA
(2003)

Fokke Wubbolts AD2002,Amsterdam;

Drukkerij Tielen, Boxtel, Netherlands, 2003

Soundscape Amsterdam

contains *Schizofonia (1995)* by Rozalie Hirs

electro-acoustic composition

*Staalplaat Ssccd 001,
Amsterdam, Netherlands,
1995

Music Box

contains *Slaaplied voor een duivel (1994)* by Rozalie Hirs

*Eigenwijs EW9413, VPRO Radio, Hilversum,
Netherlands, 1994

Dedicated to the memory of Jonathan Kramer

Platonic ID

Rozalie Hirs
2005, 2006

♩ = 108 with intensity and lightness

A

Piccolo
Flute
Clarinet in B \flat
Clarinet in A
Piano Upper
Piano Lower
Violin I
Violin II
Viola
Violoncello
Violoncello
Contrabass

article 5

[dolfijn, gekromde tijd]

Rozalie Hirs
2008

0" ♩ = 46 *mp* *Hommage aan Berio* *pp* *p*

Soprano

Tui - me - laar Ge - luk - ki - ge hoe _____ da - nig - heid.

15"

5 *ppp* *p* *pp* *p*

van on-der de zee - - spie - gel ver - blij -

27"

11 *ppp* *p* *pp* *p* *pp* *p*

- - - - - ven of _____ bo -

41"

17 *p* *pp*

- ven _____ de wo _____ ken een stof - fi - ge veer de

58"

22 *p* *pp* *mp* *pp* *p* *pp* *p*

vo - gel _____ vin - den _____ al - - - les ver - an -

1'11"

26 *p* *pp* *p* *pp*

- dert in de _____ sche - me-ring ver-dwij nen op - mer - kin-gen van de

1'28"

31 *p* *pp* *mp* *mp* *p*

re - - - - gen _____ al - - - les _____ ver -

1'38"

36 *mp* *p* *pp* *mp* *p* *pp* *mp*

- an - dert in _____ de sche me - ring _____ ver - dwij - nen op - mer - kin-

Music Center The Netherlands

Rokin 111
1012 KN Amsterdam
T+31(0)20 344 60 00

www.mcn.nl

